

บทที่ ๕

ระบบงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ในประเทศไทย

ประวัติความเป็นมาของการคุมประพฤติผู้ใหญ่

การคุมประพฤติในประเทศไทยมี ๒ ประเภทคือ การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน และการคุมประพฤติผู้ใหญ่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกันดังจะได้อธิบายต่อไป ส่วนการคุมประพฤติผู้ถูกพักการลงโทษของกรมราชทัณฑ์นั้น เป็นวิธีการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชนอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า การพักการลงโทษ ซึ่งมีข้อแตกต่างกับการคุมประพฤติ ดังนี้

๑. การคุมความประพฤติเป็นกระบวนการชั้นศาล ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการรอกการลงโทษ และคุมความประพฤติจำเลยไว้แทนการจำคุก ส่วนการพักการลงโทษ คณะกรรมการพักการลงโทษซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเป็นผู้ทำหน้าที่นี้แทน
๒. ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่เคยถูกจำคุก แต่ผู้ถูกพักลงโทษจะต้องถูกจำคุกมาก่อนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของโทษตามหมายศาล และ
๓. ระยะเวลาพักการลงโทษคงมีเท่าที่ระยะเวลาจำคุกยังเหลืออยู่ แต่ระยะเวลาคุมความประพฤติกำหนดไว้โดยกฎหมายอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี (สุพจน์ สุโรจน์ ๒๕๒๕ ก : ๒๖๔)

การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนมีประวัติความเป็นมา คือ

ในประเทศไทยก่อนที่จะได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนขึ้นนั้นได้มีวิธีการพิเศษที่นำมาใช้แก่เด็กที่กระทำผิดโดยให้ว่ากล่าว ตักเตือน เรียกประกันทัณฑ์บน และให้ส่งตัวเด็กไปโรงเรียนดัดสันดาน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา รศ. ๑๒๗ เป็นฉบับแรก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการเยียวยาแก้ไขนิสัยแทนที่จะให้ลงโทษจำคุก ต่อมาได้มีแนวความคิดที่แก้ไขสงเคราะห์เด็กเกเร และเด็กที่กระทำผิดให้ได้รับการศึกษาอบรมและฝึกฝนวิชาชีพ

ทางการจึงได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๗๘ พระราชบัญญัติจัดการฝึกและ
อบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. ๒๔๗๙ และพระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. ๒๔๘๑
ขึ้น เพื่อส่งตัวเด็กเกเรเร่ร่อน นักเรียนซึ่งประพฤติน่าไม่ดี และเด็กที่กระทำผิดอาญาไป
ยังโรงเรียนฝึกอาชีพ หรือสถานฝึกอบรม ซึ่งกฎหมายเหล่านี้เป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ก่อนมี
ศาลคดีเด็กและเยาวชน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีพระบรมราชโองการให้ประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา
คดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. ๒๔๙๔ และได้มีการแก้ไขบทบัญญัติบางประการให้เหมาะสม
ขึ้นอีกในเวลาต่อมาคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖
และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งกฎหมาย
ทั้ง ๒ ฉบับ รวมทั้งฉบับที่แก้ไขดังกล่าวได้ประมวลเอาปรัชญาและแนวความคิดทันสมัยเกี่ยว
กับวิธีการสำหรับ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายของนานาประเทศมาใช้ โดยมีบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการคุมประพฤติไว้ด้วย (อุทัย อติแพทย์ ๒๕๑๙ ข : ๔๑) โดยในปี พ.ศ. ๒๔๙๕
ได้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พร้อมทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ซึ่ง
เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัติดังกล่าว ปัจจุบันงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชนได้ขยายตัวไปยังจังหวัด
ต่าง ๆ ที่มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก รวม ๕
จังหวัด คือ สงขลา นครราชสีมา เชียงใหม่ อุบลราชธานี และระยอง

ส่วนการคุมประพฤติผู้ใหญ่ซึ่งมีประวัติความเป็นมาคือ ความคิดริเริ่มในการจัดตั้ง
ระบบคุมประพฤติผู้ใหญ่ซึ่งมีมานานแล้ว ได้มีการประชุมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยมี
ผู้แทนกระทรวงยุติธรรมพบกับผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ประมาณ ๓-๔ คน จากการประชุม
ในครั้งนั้น ได้มีข้อเสนอเกี่ยวกับการตั้งงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ขึ้น โดยตั้งหน่วยงานขึ้นมาใน
กระทรวงยุติธรรม และเสนอกฎหมายกำหนดให้ใช้รอการลงโทษโดยวิธีคุมประพฤติไว้ แต่
กระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรรอเรื่องนี้ไว้ชั่วคราวจนกว่าจะถึงเวลาอันเหมาะสม ซึ่งเรื่องก็
เงียบไปเนื่องจาก เมื่อคณะกรรมการเสนอเรื่องไปยังกระทรวงยุติธรรมนั้น เป็นระยะหัวเลี้ยว
หัวต่อที่จะมีการเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ พระยาอรรถการีย์นิพนธ์

ผู้ดำรงตำแหน่งขณะนั้น อาจจะเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ และเกี่ยวกับปัญหานโยบาย ควรปล่อยให้ผู้มาดำรงตำแหน่งใหม่จะพิจารณาต่อไปก็ได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ คณะกรรมการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดให้มีการประชุมทางวิชาการขึ้น ในการประชุมนี้ได้มีผู้แทนบริษัทเคาน์ซิลคือ ลอร์ด โคนแนลด์สัน ได้กล่าวคำปราศรัยเรื่องการสงเคราะห์ผู้พ้นโทษในสหราชอาณาจักร โดยกล่าวถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ ตลอดจนวิธีการจัดการกับผู้กระทำผิดโดยไม่จำคุก อันไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ แต่ยังช่วยประหยัดเงินได้มาก ลอร์ด โคนแนลด์สัน ยังได้สนับสนุนให้มีระบบงานคุมประพฤติสำหรับผู้ใหญ่ในประเทศไทยเพราะ เป็นผลดีดังกล่าว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ คณะสังคมศาสตร์และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ร่วมกันจัดให้มีการอภิปรายทางวิชาการ เรื่อง อาชญากรรมกับการป้องกันทางสังคม ระหว่างวันที่ ๗-๘ เมษายน ๒๕๑๙ ที่หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้มีการเสนอให้จัดมีระบบคุมประพฤติผู้ใหญ่ โดยผู้อภิปรายเห็นว่า ระบบงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ในนี้ได้ใช้กับเยาวชนที่ทำความผิดกฎหมายมานานแล้ว แต่ยังไม่ได้นำไปใช้กับอาชญากร ทั้ง ๆ ที่กฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ร่วม ๑๙ ปีมาแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะพิจารณาว่าควรจะนำเอาระบบนี้ไปใช้ได้หรือยัง ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของกรมราชทัณฑ์ และทำให้การแก้ไขบำบัดอาชญากรที่ไม่ร้ายแรงได้ผลดียิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ๒๕๑๙ ก : ๑๑๓)

นอกจากนี้ก็ยังได้มีข้อเสนอแนะว่า ให้กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าของเรื่องร่วมกับผู้อื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง นำนโยบายและหลักการที่ใช้ใช้วิธีการคุมประพฤติกับผู้ใหญ่ที่กระทำผิดเพื่อแทนโทษจำคุกระยะสั้นไปดำเนินการจัดทำกฎหมาย และจัดหน่วยงานพร้อมทั้งในด้านการเงิน และเจ้าหน้าที่ต่อไป (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ๒๕๑๙ ก : ๑๒๒)

สืบเนื่องจากการอภิปรายในครั้งนี ทางคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้พยายามอย่างจริงจังในการชักจูงรัฐบาลให้เห็นด้วยกับการจัดตั้งงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ขึ้น ดังนั้นในปี ๒๕๑๙ เดียวกันนั้น จึงได้ร่วมกัน

จัดสัมมนาอีกครั้งหนึ่ง เรื่อง อาชญากรรมกับการป้องกันสังคมว่าด้วยการนำระบบ
คุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระหว่าง
วันที่ ๑๕-๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๔

การประชุมครั้งนี้มีทั้งนักบริหารระดับสูง นักวิชาการของกระทรวงยุติธรรม
กระทรวงมหาดไทย มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และองค์การอาสาสมัคร รวม ๑๓๐ คน การ
ประชุมได้แบ่งออกเป็น ๒ ภาค คือ

ภาคแรก ได้จัดให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคุมประพฤติของประเทศอังกฤษและสหประชาชาติ
คือ มร.ดับบลิว เฮช เพียร์ซ (Mr. W.H. Pearce O.B.E.) โดยความเอื้อเฟื้อของ
บริติชเคาน์ซิล ประเทศไทย เป็นผู้จัดให้มาบรรยายพิเศษถึงความเป็นมาของระบบคุม-
ประพฤติในประเทศอังกฤษ และประเทศอื่น ๆ และผลดีเมื่อได้นำระบบนี้มาใช้

ภาคที่สอง ที่ประชุมได้แบ่งกลุ่มการสัมมนาออกเป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มโครงสร้าง
ทางกฎหมายว่าด้วยการคุมประพฤติ กลุ่มโครงสร้างทางการจัดระบบบริหารการคุมประพฤติ
และกลุ่มที่สามพิจารณาถึงบทบาทของสังคมที่จะมีส่วนร่วมในการคุมประพฤติ ที่ประชุมได้
พิจารณาปัญหาต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย
อย่างกว้างขวางทุกแห่งทุกมุม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
๒๕๑๔ ข : ๔๕-๔๖)

จากผลของการสัมมนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ที่กล่าวมาแล้ว
รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้ใหญ่ และ
กระทรวงยุติธรรมก็ได้ดำเนินงานเรื่อยมา แต่ก็พอดีกับรัฐบาลชุดนั้นหมดหน้าที่ไป งานจึง
ซังกไปชั่วคราว จนกระทั่งรัฐบาลปัจจุบัน * ได้เข้ารับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ก็ได้
มีนโยบายในด้านความยุติธรรม ตอนหนึ่งว่า "...รัฐบาลจะได้จัดให้มีระบบคุมประพฤติของ
ผู้ที่ศาลพิพากษาว่ากระทำผิดอาญาบางประเภทที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมส่วนรวม แทนการจองจำ
อันเป็นการทำลายอนาคตของผู้นั้น และเป็นภาระแก่งบประมาณแผ่นดิน..." โดยกระทรวง

* คือรัฐบาลสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร.

ยุติธรรมเป็นผู้ที่ได้รับมอบให้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล กับชี้แจงประกอบและรายการแสดงตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดเพิ่มเติม (อุทัย อติแพทย์ ๒๕๒๑ ก : ๑๔) ดังหนังสือที่ ยธ. ๐๔๐๑/๒๒๔๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย โดยมีใจ ความสำคัญว่า กระทรวงยุติธรรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การนำวิธีการคุมประพฤติมาใช้ กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นวิธีการที่มีคุณประโยชน์ และสมควรจะดำเนินการให้นำวิธีการนี้มาใช้ปฏิบัติในประเทศไทย ด้วยเหตุผลหลายประการคือ

๑. ประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน ซึ่งได้ใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้บัญญัติถึงวิธีการคุมประพฤติไว้ในมาตรา ๕๖ ถึงมาตรา ๕๘ โดยให้อำนาจศาลที่จะ ปลดปล่อยผู้กระทำความผิดไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัว โดยศาลพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ และกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุม- ความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น แต่จนกระทั่งปัจจุบันศาลไทยคงใช้แต่การพิพากษา ว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือพิพากษากำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ โดยมีได้สั่งกำหนด เงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติของจำเลย ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ กระทำได้เลย ทั้งนี้เพราะกระทรวงยุติธรรมยังไม่มีเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่จะ เป็นเจ้าของ เรื่องสำหรับปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และตามคำสั่งศาล หากจะนำวิธีการคุม- ประพฤติมาใช้โดยจัดให้มี เจ้าพนักงานและหน่วยงานเจ้าของ เรื่อง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ก็จะทำให้การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ถึงมาตรา ๕๘ ได้เป็นผลอย่าง จริงจังสมดัง เจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมาย

๒. การคุมประพฤติของผู้กระทำความผิด เป็นวิธีการที่ยอมรับนับถือกันมานาน อารยประเทศว่าเป็นวิธีการที่มีคุณประโยชน์ และควรแก่การนำมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ในคดีที่มีโทษไม่สูงนัก เพราะจะช่วยทำให้ผู้ที่กระทำความผิดซึ่งมิได้มีประวัติความประพฤติ ในทางเสียหายมาก่อนได้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยไม่ต้องถูกส่งเข้าไปจำคุกอยู่ในเรือนจำ

อันอาจจะทำให้เสียประวัติไปตลอดชีวิต และอาจทำให้ผู้นั้นต้องกลายเป็นพลเมืองที่ไม่ดี ยิ่งขึ้น

๓. วิธีการคุมประพฤติผู้ใหญ่ อาจจะเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณในการ ราชทัณฑ์ของประเทศไปได้อย่างมาก กล่าวคือในกรณีที่จำเลยถูกศาลพิพากษาให้จำคุก ทางราชการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ต้องจำคุกแต่ละคนประมาณวันละ ๑๒ บาท หาก มีผู้ต้องจำคุก ๑,๐๐๐ คน จะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณวันละ ๑๒,๐๐๐ บาท หรือเดือน ละ ๓๖๐,๐๐๐ บาท หรือปีละ ๔,๓๒๐,๐๐๐ บาท แต่ถ้าศาลพิพากษาให้ใช้วิธีการคุม- ประพฤติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้นแทนในจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติ ๑,๐๐๐ คน จะต้องใช้พนักงาน คุมประพฤติประมาณ ๒๐ คน (พนักงานคุมประพฤติคนหนึ่งมีขีดความสามารถในการติดตาม ดูแลสอดส่องความประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติได้ประมาณ ๔๐-๕๐ คน) อัตราเงินเดือน คนละ ๑,๗๕๐ บาท หรือเดือนละ ๓๕,๐๐๐ บาท หรือปีละ ๔๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งจะถูกกว่า การจำคุกประมาณ ๑๐ เท่า ทำให้ทางรัฐบาลสามารถประหยัดเงินงบประมาณในการ ราชทัณฑ์ลงได้เป็นจำนวนมาก

เมื่อได้พิจารณาถึงเหตุผลต่าง ๆ ดังเรียนมาข้างต้นแล้ว กระทรวงยุติธรรม จึงเห็นสมควรที่จะนำวิธีการคุมประพฤติมาใช้สำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และเห็นสมควร วางโครงการในการนี้เป็นขั้น ๆ ไปดังนี้

ขั้นที่ ๑ จัดให้มีพนักงานคุมประพฤติสำหรับทำหน้าที่ติดตามดูแลสอดส่องความ ประพฤติของผู้ที่ถูกศาลสั่งคุมประพฤติไว้ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครก่อน โดยกะ ประมาณว่าในปีหนึ่ง ๆ ศาลอาญาและศาลแขวงทั้ง ๓ ศาลในกรุงเทพมหานคร อาจจะสั่ง ให้ใช้วิธีการคุมประพฤติ ประมาณ ๑ ใน ๕ ของผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่ศาลอาจจะสั่งใช้วิธีการ คุมประพฤติได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ คือประมาณ ๒,๐๐๐ คน ซึ่งจะต้อง ใช้พนักงานคุมประพฤติประมาณ ๔๐ คน

สำหรับในเขตจังหวัดอื่น กระทรวงยุติธรรมจะได้ขอให้จำศาลของแต่ละศาล ปฏิบัติหน้าที่พนักงานคุมประพฤติของจำเลย ซึ่งศาลนั้น ๆ ได้กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ทั้งนี้จนกว่าจะสามารถจัดส่งพนักงานคุมประพฤติออกไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนั้น ๆ ได้

ขั้นที่ ๒ จะดำเนินการยกร่างกฎหมายเพื่อให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติ ในการที่จะทำการสืบเสาะเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำผิดในคดีที่ศาลสั่งให้มีการ คุมประพฤติได้ แล้วทำรายงานเสนอต่อศาลเพื่อศาลจะได้ใช้รายงานนั้น ๆ ประกอบการ ใช้ดุลพินิจว่าจะสั่งให้มีการคุมประพฤติหรือไม่ ตลอดจนจะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง เช่นประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้การดำเนินงานคุมประพฤติได้ เป็นผลโดยสมบูรณ์ทั้งในทางปฏิบัติและตามหลักอาชญา-วิทยา

ขั้นที่ ๓ จะจัดให้มีพนักงานคุมประพฤติตามจังหวัดต่าง ๆ ที่เห็นสมควร ตาม คำสั่งเจ้าหน้าที่ที่มีและตามคำสั่งงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน

ขั้นที่ ๔ จะจัดให้มีพนักงานคุมประพฤติออกไปปฏิบัติงานในต่างจังหวัดให้ครบ ทุกจังหวัด

ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมหวังว่าจะกระทำให้สำเร็จตามขั้นตอนทั้งหมดของ โครงการภายในระยะ ๔ ปี ในการนี้กระทรวงยุติธรรมได้มอบให้สำนักงานส่งเสริมงาน ตุลาการเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ซึ่งสำนักงานส่งเสริมตุลาการรายงานว่าจะถ้าได้มีการ แบ่งส่วนราชการในสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการเสียใหม่ โดยจัดให้มีหน่วยงาน ระดับกองในสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการเรียกชื่อว่า "สำนักงานคุมประพฤติกลาง" สำหรับปฏิบัติงานนี้โดยเฉพาะก็จะทำให้การปฏิบัติงานตามโครงการได้สำเร็จลุล่วงไปโดย เรียบร้อยและเป็นผลดีแก่ทางราชการ โดยได้ขออนุมัติกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ไปยัง ก.พ. และ ก.พ. ได้มีมติอนุมัติให้กำหนดตำแหน่งในสำนักงานคุมประพฤติกลาง รวม ๔๑ ตำแหน่งแล้ว (ภายใต้เงื่อนไขว่าเมื่อได้มีการจัดตั้งส่วนราชการโดยถูกต้องตามกฎหมาย แล้ว)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๒๑ กระทรวงยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ วิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ ไปให้คณะรัฐมนตรี พิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติรับหลักการและดำเนินการต่อไปจนมีการ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๓๖ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๒

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้บรรจุบุคคลเข้ารับราชการในสำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลาง เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๒ และสำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลางได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นมา

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้แบ่งส่วนราชการของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ ออกเป็นหน่วยงานระดับกองเป็นจำนวน ๕ กอง คือ

๑. สำนักงานเลขานุการกรม
๒. กองงานคณะกรรมการตุลาการ
๓. กองฝึกอบรมและสัมมนา
๔. กองวิชาการ
๕. สำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลาง

สำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลางจึงมีฐานะเป็นหน่วยงานระดับกอง และรับผิดชอบในการดำเนินงานคุ้มครองประพฤติกผู้ใหญ่

การแบ่งส่วนราชการ

ในช่วงเวลาที่กระทรวงยุติธรรมดำเนินการเพื่อขอจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองประพฤติกขึ้นนั้น กระทรวงยุติธรรมได้ข้อกำหนดงานภายในสำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลางเพียงงานเดียวคืองานควบคุมและสอดส่อง โดยให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบพอสรุปได้ดังนี้

๑. มีหน้าที่ควบคุมความประพฤติบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ใหญ่ และถูกศาลพิพากษาให้รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ โดยให้บุคคลเหล่านั้นประพฤติและปฏิบัติตนตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

๒. ช่วยแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน สอดส่องดูแลและสืบเสาะข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้ที่ถูกศาลสั่งควบคุมความประพฤติไว้

๓. ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ประพฤติหรือปฏิบัติตนตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติต้องรายงานให้ศาลทราบ ศาลก็อาจจะสั่งให้ลงโทษที่ได้รับไว้ หรือสั่งกำหนดโทษที่ได้รับกำหนดโทษไว้ต่อไป

๔. หากผู้ที่ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตนดี พนักงานคุมประพฤติต้องรายงานให้ศาลทราบ ศาลก็อาจจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติน้อยลง เช่น เดิมกำหนดเงื่อนไขให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติน้อยกว่า ๑ ครั้ง ก็อาจจะสั่งให้มารายงานตัว ๒ สัปดาห์ต่อ ๑ ครั้ง หรือเดือนละ ๑ ครั้ง เป็นต้น

๕. ในกรณีที่กล่าวมาแล้วนี้ พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปสืบเสาะข้อเท็จจริงหรือติดตามดูแลการประพฤติและปฏิบัติของบุคคลเหล่านั้น ณ ภูมิลำเนา หรือสถานที่ทำงานของบุคคลเหล่านั้นแล้วมารายงานต่อศาล (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, คณะทำงานเพื่อปรับปรุงกำหนดอัตราค่าจ้างข้าราชการตุลาการและหน่วยราชการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, ๒๕๒๖ : ๒๔-๒๖)

ต่อมาในบังคับประมวล ๒๕๒๓ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้พิจารณาเห็นว่าควรจัดตั้งงานสืบเสาะและรายงาน และงานสถิติประเมินผลและวางแผนขึ้นในสำนักงานคุมประพฤติกลาง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ จึงได้เสนอเรื่องดังกล่าวพร้อมการขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ไปให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณา กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย และขอให้กำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ไปยังสำนักงาน ก.พ. โดยตรง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการจึงมีหนังสือขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่ในบังคับประมวล ๒๕๒๓ พร้อมคำชี้แจงไปยังสำนักงาน ก.พ.

สำหรับคำชี้แจงในการขอเพิ่มงานสืบเสาะและรายงาน และงานสถิติประเมินผลและวางแผน ในสำนักงานคุมประพฤติกลางมีดังนี้ กล่าวคือ

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดให้มีระบบคุมความประพฤติของผู้ที่ศาลพิพากษาว่ากระทำผิดทางอาญาบางประเภทที่ไม่เป็นภัยต่อสังคมส่วนรวมแทนการจองจำอันเป็นการทำลายอนาคตของผู้กระทำผิด และเป็นภาระแก่งบประมาณของแผ่นดิน ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติมอบให้กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาเกี่ยวกับการนำระบบคุมประพฤติมาใช้ในประเทศไทย ในการนี้กระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมตุลาการเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ซึ่งสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้ขอให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณากำหนดตำแหน่งสำหรับสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้อนุมัติความที่ขอมาจำนวน ๔๑ ตำแหน่งนั้น สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ติดตามดูแลสอดส่องความประพฤติของผู้ที่ถูกศาลสั่งคุมประพฤติไว้เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่ในหน้าที่และความรับผิดชอบของงานควบคุมและสอดส่อง ส่วนตำแหน่งที่ขอเพิ่มใหม่นี้ส่วนหนึ่งจะมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในการออกไปทำการสืบเสาะเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ ฯลฯ ของผู้กระทำผิดแล้วมารายงานต่อศาล (ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของงานสืบเสาะและรายงาน) แต่อย่างไรก็ดีการที่จะให้การดำเนินงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยความเรียบร้อยได้นั้น จำเป็นจะต้องมีหน่วยงานระดับแผนกอีก ๑ หน่วย สำหรับทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยที่ศาลสั่งให้พนักงานคุมประพฤติออกไปทำการสืบเสาะข้อเท็จจริง และของผู้ที่ถูกศาลสั่งให้คุมประพฤติไว้แล้ว ทำหน้าที่ในการออกแบบการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติที่รวบรวมไว้ ติดตามสิ่งที่ค้นพบในการวิจัยทั้งในขั้นต้นและการประเมินผล เสนอผลการวิจัยให้ผู้บริหารทราบเพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานคุมประพฤติต่อไป โดยอาจมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ตลอดจนพัฒนาเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าความรู้ ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติให้ผู้บริหารพิจารณา ซึ่งงานในส่วนนี้จะมอบให้ตำแหน่งที่ขอเพิ่มใหม่ในส่วนที่เหลือเป็นผู้ปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่กล่าวมา สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการจึงได้พิจารณาเห็นสมควรให้มีการแบ่งหน่วยงานของสำนักงานคุมประพฤติกกลางเพิ่มขึ้น ๒ งาน คือ งานสืบเสาะและรายงาน และงานสถิติประเมินผลและวางแผน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้คือ

(๑) งานสืบเสาะและรายงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสืบเสาะและประมวลข้อเท็จจริงสิ่งแวดลอมต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลย เช่น อายุ ระดับการศึกษา การทำงาน การรับราชการทหาร สถานภาพการสมรส สถานะทางเศรษฐกิจ ประวัติการกระทำความผิด พี่น้องร่วมบิดามารดา เพื่อนสนิทมิตรสหาย ลักษณะของความผิดที่กระทำในปัจจุบัน และพฤติการณ์ในการกระทำความผิด เป็นต้น แล้วนำมารายงานเสนอต่อศาลเพื่อประกอบดุลพินิจของศาลในการที่จะสั่งรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษให้แก่ผู้กระทำผิด ในการเสนอรายงานต่อศาลนั้นพนักงานผู้คุมประพฤตินี้จะต้องแสดงความเห็นพร้อมทั้งเหตุผลไปด้วยว่าศาลควรจะใช้มาตรการชนิดใด เช่น ลงโทษจำคุกไปทีเดียว หรือควรใช้วิธีคุมประพฤตินี้โดยขอให้ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษไว้ หรือควรใช้มาตรการแก้ไขบำบัดอย่างอื่น

(๒) งานสถิติประ เมินผลและวางแผน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลทางสถิติจากรายงานของพนักงานคุมประพฤตินี้ซึ่งทำหน้าที่สืบเสาะและทำรายงานเสนอต่อศาลก่อนศาลจะพิพากษาคดีอย่างหนึ่ง และจากรายงานของพนักงานคุมประพฤตินี้ทำหน้าที่ควบคุมและสอดส่องอีกอย่างหนึ่ง ทำรหัสข้อมูล เจาะข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแผ่นข้อมูล แยกประเภทข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในธนาคารข้อมูลเพื่อสะดวกแก่การวิจัยทั้แบบเบสิคและแบบประ เมินผล วิเคราะห์และตีความข้อมูลในการวิจัยทั้ ๒ แบบดังกล่าว เพื่อเสนอผลการค้นพบแก่ผู้บริหารสำหรับนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการที่จะดำเนินการต่าง ๆ เช่น ปรับปรุงวิธีการสืบเสาะและรายงาน วิธีการแก้ไขบำบัดผู้ถูกคุมประพฤตินี้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ค้นคว้าหาความรู้ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติเพื่อวางแผนงานคุมประพฤตินี้ต่าง ๆ เสนอต่อผู้บริหาร รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อแสดงผลงานของสำนักงานคุมประพฤติกกลางต่อกระทรวงยุติธรรมเพื่อเสนอให้รัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ต่อมาสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการว่าตามที่ขอกำหนดตำแหน่งสำหรับอัตราเงินเดือนเพิ่มใหม่ในสำนักงานคุมประพฤติกกลางจำนวน ๖๐ ตำแหน่งนั้น สำนักงาน ก.พ. ได้พิจารณาอนุมัติให้ ๕๔ ตำแหน่ง และ

จากรายงานตำแหน่งที่สำนักงาน ก.พ.กำหนดมาให้ นั้น ได้ให้ตำแหน่งในงานสืบเสาะ และรายงาน และงานสถิติประเมินผลและวางแผนตามที่ได้เสนอไป จึงทำให้สำนักงานคุมประพฤติกลางมีงานสืบเสาะและรายงาน และงานสถิติประเมินผลและวางแผนเพิ่มขึ้น จึงรวมเป็น ๓ งานดังเช่นในปัจจุบัน (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, คณะทำงานเพื่อปรับปรุงกำหนดอัตราค่าจ้างข้าราชการตุลาการและหน่วยราชการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, ๒๕๒๖ : ๓๑ - ๓๓)

นอกจากหน่วยงานทั้ง ๓ แล้ว ในทางปฏิบัติงานของสำนักงานคุมประพฤติกลาง ยังมีหน่วยงานอีก ๒ งานคือ

๑. งานตุลาการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านงานตุลาการของสำนักงานคุมประพฤติกลางทั้งหมด โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๓ หน่วยงาน คือ

- งานสารบรรณ
- งานทะเบียน และ
- งานพัสดุ

๒. งานบริการสังคม มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือจำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติในด้านต่าง ๆ ดำเนินงานมูลนิธิแก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำผิดและงานสวัสดิการของสำนักงานคุมประพฤติกลาง เตรียมการดำเนินงานพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร ทั้งนี้โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น ๓ หน่วยงานย่อย คือ

- งานจัดหาทรัพยากรชุมชน
- งานมูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด และงานสวัสดิการของสำนักงานคุมประพฤติกลาง
- งานพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร

งานจัดหาทรัพยากรชุมชน เพื่อช่วยเหลือจำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น ทางด้านการพำนักรักษาเสพติด การจัดหางาน จัดหาค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา

จัดหาอาหารกลางวันให้จำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติ ช่วยเหลือด้านการขาดแคลน
เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล ขอความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

มูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด เกิดขึ้นเนื่องจากการตระหนัก
ถึงความสำคัญของการนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานคุมประพฤติ จึงได้
พยายามที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยโดยการจัดตั้งมูลนิธิ ฯ ดังกล่าวขึ้นเพื่อหาทุน
ไปใช้ในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน เช่น
ค่าใช้จ่ายในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน เช่น
ยาสีฟัน ค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับงานคุมประพฤติ ค่าใช้จ่าย
ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นแต่ไม่สามารถเบิกจากเงินงบประมาณได้ เป็นต้น
การที่ได้นำดอกผลของเงินมูลนิธิ ฯ ไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้รัฐไม่
ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ จึงถือได้ว่าเป็นการประหยัดงบประมาณรายจ่ายของรัฐ
และยังเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม และ
ยังได้ประโยชน์ในการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานคุมประพฤติ ให้บุคคลต่าง ๆ
ในสังคมได้ทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในงานคุมประพฤติดด้วย

มูลนิธิ ฯ นี้ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.
๒๕๒๕ และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ประกาศให้มูลนิธิ ฯ เป็นองค์การสาธารณ
กุศล เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยมีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ที่สำนักงานคุม
ประพฤติกลาง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ขณะนี้มูลนิธิ ฯ มี
ทรัพย์สินเป็นเงินสดทั้งสิ้นจำนวน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ซึ่งได้จากการรับบริจาคใน
การจัดงานเดินการกุศล ๒ ครั้ง และงานโบว์ลิ่งการกุศล ๑ ครั้ง (กระทรวงยุติธรรม,
สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, ๒๕๒๖ : ๔)

มูลนิธิ ฯ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุนและส่งเสริมกิจการ และการดำเนินงานคุมประพฤติ ผู้กระทำผิด
ที่เป็นผู้ใหญ่

จัดหาอาหารกลางวันให้จำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติ ช่วยเหลือด้านการขาดแคลน เลือผ้า ค่ารักษาพยาบาล ขอความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

มูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด เกิดขึ้นเนื่องจากการตระหนัก ถึงความสำคัญของการนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในงานคุมประพฤติ จึงได้ พยายามที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยโดยการจัดตั้งมูลนิธิ ฯ ดังกล่าวขึ้นเพื่อหาทุน ไปใช้ในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วน เช่น ค่าใช้ จ่ายในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดเป็นค่าอาหารกลางวัน ค่าพาหนะ ค่ารักษาผู้ติดยาเสพติด ค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับงานคุมประพฤติ ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นแต่ไม่สามารถเบิกจากเงินงบประมาณได้ เป็นต้น การที่ได้นำดอกผลของ เงินมูลนิธิ ฯ ไปจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้รัฐไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ จึงถือได้ว่าเป็นการประหยัดงบประมาณรายจ่ายของรัฐ และยังเป็นวิธทางหนึ่งที่จะให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม และยังได้ประโยชน์ในการช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานคุมประพฤติ ให้บุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในงานคุม ประพฤติด้วย

มูลนิธิ ฯ นี้ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ประกาศให้มูลนิธิ ฯ เป็นองค์การสาธารณ กุศล เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยมีที่ตั้งสำนักงานใหญ่ที่สำนักงานคุมประ- พฤติกลาง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ขณะนี้มูลนิธิ ฯ มีทรัพย์สิน เป็นเงินสดทั้งสิ้นจำนวน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ซึ่งได้จากการรับบริจาคในการจัดงาน เติมนการกุศล ๒ ครั้ง และงานโบว์ลิ่งการกุศล ๑ ครั้ง (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงาน ส่งเสริมงานตุลาการ, ๒๕๒๖ : ๙)

มูลนิธิ ฯ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุนและส่งเสริมกิจการ และการดำเนินงานคุมประพฤติ ผู้กระทำผิด ที่เป็นผู้ใหญ่

๒. ดำเนินการและร่วมกับหน่วยงานราชการและ เอกชนดำเนินการแก้ไข
พื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดให้กลับตน เป็นพล เมืองดี

๓. ดำเนินการและร่วมกับหน่วยงานราชการและ เอกชนดำเนินการในการ
ป้องกันอาชญากรรม

๔. สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาวิจัย การประชุม การสัมมนาทางวิชาการ
หรือการสาธิตวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดประเภทต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการป้องกัน
อาชญากรรมของสำนักงานคุมประพฤติกลาง หรือที่สำนักงานคุมประพฤติกลางมีส่วนร่วม
ด้วย

๕. บำเพ็ญและร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ บำเพ็ญการกุศลสาธารณประโยชน์และ
สังคมสงเคราะห์

๖. ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

สำหรับงานพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัครนั้นกำลังอยู่ในระหว่างการ เตรียมการ

การจัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาค

การจัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาคมีประวัติและความเป็นมา โดยย่อ
ดังนี้

ตามนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๓ ใน
ส่วนที่ว่าด้วยนโยบายทางสังคมข้อ ๒ ตอนที่ ๕ ซึ่งระบุไว้ว่า "จะขยายงานคุมประพฤติ
ผู้กระทำผิดออกไปในส่วนภูมิภาคเพื่อปกป้องคุ้มครองและป้องกันสังคมจากอาชญากรรม
และช่วยเหลือควบคุมสอดส่องผู้กระทำผิดที่ไม่ร้ายแรงให้กลับตน เป็นพล เมืองดีของสังคม
โดยไม่ต้องถูกจำคุก" และคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาหารือ และลงมติอนุมัติให้หลักการ
ขยายออกไปสู่ส่วนภูมิภาคตามที่กระทรวงยุติธรรม เสนอ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ
จึงกำหนดโครงการที่จะ เปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดทั่วประเทศ

จำนวน ๘๖ แห่ง ภายในกำหนด ๕ ปี ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนใน
ภูมิภาคต่าง ๆ ได้รับผลปฏิบัติตามกฎหมาย เช่นเดียวกับประชาชนในกรุงเทพมหานคร
โดยกำหนดจะเปิดดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๔ จำนวน ๙ แห่ง พ.ศ.
๒๕๒๕ จำนวน ๑๙ แห่ง พ.ศ. ๒๕๒๖ จำนวน ๑๐ แห่ง พ.ศ. ๒๕๒๗ จำนวน ๑๙ แห่ง
และ พ.ศ. ๒๕๒๘ จำนวน ๒๐ แห่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๔ สำนักงานส่งเสริม
งานตุลาการได้ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่สำหรับสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัด
จำนวน ๙ แห่ง คือ

๑. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดมีนบุรี
๒. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรปราการ
๓. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนนทบุรี
๔. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดปทุมธานี
๕. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดชัยภูมิ
๖. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนครปฐม
๗. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรสาคร
๘. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรสงคราม
๙. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ซึ่ง ก.พ. ได้อนุมัติตำแหน่งเพิ่มใหม่ให้กับสำนักงานคุมประพฤติประจำศาล
จังหวัดทั้ง ๙ แห่งดังกล่าว จำนวน ๕๒ ตำแหน่ง แต่สำนักงานงบประมาณมิได้จัดสรรงบ
ประมาณให้

ต่อมากระทรวงยุติธรรมได้จัดทำแผนพัฒนาศาล และกระทรวงยุติธรรม ฉบับที่
๑ พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ ขึ้นเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด และผู้บริหารนโยบาย
ของศาลและกระทรวงยุติธรรมนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย เฉพาะด้าน
และในเรื่องของโครงการขยายงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ออกสู่ส่วนภูมิภาค
ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรมนั้น ปรากฏว่าได้มีการจัด
ลำดับความสำคัญของสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดที่จะ เปิดดำเนินการก่อน

และหลังใหม่ เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๒๙ ปีละ ๔ แห่ง รวม ๔ ปี เป็นจำนวน ๓๖ แห่ง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ จะเปิดดำเนินการจำนวน ๔ แห่ง ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาศตวรรษและกระทรวงยุติธรรม คือ

๑. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนครปฐม
๒. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดชลบุรี
๓. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนครราชสีมา
๔. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดขอนแก่น
๕. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช
๖. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดเชียงใหม่
๗. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดพิษณุโลก
๘. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสงขลา
๙. สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรปราการ

เพื่อเป็นการปฏิบัติการตามแผนดังกล่าว สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการจึงได้ดำเนินการขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มใหม่สำหรับสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดที่ ก.พ.ยังมีได้กำหนดตำแหน่งให้ รวม ๗ แห่ง คือ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลชลบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ พิษณุโลก และสงขลาไปยังสำนักงาน ก.พ. สำนักงานประมาณสามารถให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ โดยให้เปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดได้เพียง ๓ แห่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๖ คือ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรปราการ ชลบุรี และเชียงใหม่ เท่านั้น (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, คณะทำงานเพื่อปรับปรุงกำหนด อัตราค่าจ้างข้าราชการตุลาการและหน่วยราชการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, ๒๕๒๖ : ๓๕ - ๓๖)

ส่วนในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ สำนักงานคุมประพฤติกลางได้วางนโยบายที่จะเปิดดำเนินการอีก ๖ แห่ง คือที่จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเชียงราย

จังหวัดสงขลา จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (กระทรวงยุติธรรม, สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, สำนักงานคุมประพฤติกลาง, ๒๕๒๗ : ๓๖)

อัตรากำลัง

ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๗) สำนักงานคุมประพฤติกลางมีข้าราชการทั้งหมด ๔๓ คน เป็นพนักงานคุมประพฤติ ๓๖ คน นักวิจัยสังคมศาสตร์ ๒ คน นักสถิติ ๒ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ ๖ คน และเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ๗ คน

ส่วนสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดที่เปิดดำเนินการไปแล้ว ๓ แห่ง คือ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดสมุทรปราการ ชลบุรี และเชียงใหม่ นั้น มีพนักงานคุมประพฤตินรวมกันทั้งสิ้น ๖๐ คน ส่วนเจ้าหน้าที่ธุรการและเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดนั้น มีรวมทั้งหมด ๑๕ คน

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติผู้ใหญ่นี้ ๓ ฉบับ คือ

๑. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๕๖ - ๕๘
๒. พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒
๓. พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติผู้ใหญ่นี้ ๓ ฉบับ คือ

๑. ระเบียบสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการว่าด้วยการดำเนินการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ พ.ศ. ๒๕๒๒
๒. ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินการควบคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ พ.ศ. ๒๕๒๖

๓. เปรียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการปกครองและการปฏิบัติราชการ และลูกจ้างในสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๖

แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานคุมประพฤติ ทั้งขั้นตอนสืบเสาะและพินิจและขั้นตอนควบคุมและสอดส่อง มีการใช้แบบฟอร์มเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีชื่อเรียกว่าแบบ ค.ป. นั่นคือ แบบคุมประพฤติ และมีหมายเลขกำกับไว้ แบบ ค.ป. เหล่านี้ได้แก่

๑. ค.ป. ๑ คือคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ เป็นคำสั่งของศาลให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะและพินิจจำเลยแล้วทำรายงาน พร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาล ภายใน ๑๕ วัน

๒. ค.ป. ๑ ก คือปกหน้าสำนวนสืบเสาะ ฯ

๓. ค.ป. ๑ ข คือปกหน้าสำนวนสอดส่อง

๔. ค.ป. ๒ คือสารบัญ

๕. ค.ป. ๓ คือบันทึกถ้อยคำจำเลย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะและพินิจจำเลย พนักงานคุมประพฤติจะทำการสอบประวัติ ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจำเลยนั้น แล้วจดบันทึกลงใน ค.ป. ๓ ดังกล่าว

๖. ค.ป. ๔ คือหนังสือแจ้งคำพิพากษา ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาที่กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลย ศาลจะแจ้งคำพิพากษาดังกล่าวไว้ใน ค.ป. ๔ เพื่อส่งแก่พนักงานคุมประพฤติ ให้ดำเนินการคุมความประพฤติจำเลยตามที่ศาลกำหนด

๗. ค.ป. ๕ คือบันทึกถ้อยคำพยาน พนักงานคุมประพฤติจะจดบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานไว้ในแบบ ค.ป. ๕ เพื่อเป็นหลักฐาน

๘. ค.ป. ๖ คือคำสั่งเรียกพยานบุคคล ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยหรือผู้ถูกคุมความประพฤติ ก็สามารถออกคำสั่งเรียก

พยานบุคคลที่สามารถให้ข้อเท็จจริงได้

๙. ค.ป. ๗ คือคำสั่งเรียกพยานวัตถุหรือพยานเอกสาร เพราะพนักงานคุมประพฤติมีสิทธิสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐานในการปฏิบัติงานคุมประพฤติทั้งด้านสืบเสาะและพินิจ และด้านควบคุมและสอดส่อง

๑๐. ค.ป. ๘ คือหนังสือส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจ

๑๑. ค.ป. ๙ คือรายงานการสืบเสาะและพินิจ เมื่อพนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะและพินิจจำเลยเสร็จแล้ว ก็จะมีบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับจำเลยไว้ในรายงานนี้ เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาพิพากษาในการวางบทกำหนดโทษจำเลยที่เหมาะสม

๑๒. ค.ป. ๑๐ คือข้อกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ เมื่อศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติจำเลยพร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไข พนักงานคุมประพฤติจะจัดแจ้งเงื่อนไขพร้อมทั้งข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ผู้คุมความประพฤติจะปฏิบัติไว้ใน ค.ป. ๑๐ และให้ผู้คุมความประพฤติเก็บไว้ ๑ ฉบับ

๑๓. ค.ป. ๑๑ คือข้อมูลเกี่ยวกับผู้คุมความประพฤติ ในการควบคุมและสอดส่องผู้คุมความประพฤตินั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้คุมความประพฤติอย่างละเอียดไว้ในแบบ ค.ป. ๑๑ ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ศึกษาหาวิธีการแก้ไขและช่วยเหลือผู้คุมความประพฤติในเบื้องต้น

๑๔. ค.ป. ๑๒ คือบันทึกการคุมความประพฤติ ในระหว่างการคุมความประพฤตินั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องจดบันทึกความเป็นไป และความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของผู้คุมความประพฤติไว้ในแบบ ค.ป. ๑๒ ข้อมูลต่าง ๆ อาจได้มาจากการที่ผู้คุมความประพฤติมารายงานตัวตามกำหนด หรือจากการที่พนักงานคุมประพฤติออกไปติดตามสอบถาม เยี่ยมผู้คุมความประพฤที่ยังที่พักอาศัย หรือสถานประกอบการหรือที่อื่นใด ตลอดจนจากการสอบถามความเป็นไปของผู้คุมความประพฤติจากบุคคลอื่นที่รู้เห็น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน นายจ้าง หรือผู้รู้จักอื่น ๆ

๑๕. ค.ป. ๑๓ คือหนังสือส่งรายงานการคุมความประพฤติ

๑๖. ค.ป. ๑๔ คือรายงานการคุมความประพฤติ ในการควบคุมและ
สอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤตินั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องรายงานการคุมความประพฤติ
ของผู้ถูกคุมความประพฤติให้ศาลทราบ เช่นในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขที่
ศาลกำหนด กรณีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การคุมความประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป กรณีผู้ถูก
คุมความประพฤติทำผิดขึ้นใหม่ หรือกรณีครบกำหนดระยะเวลาคุมความประพฤติ

นอกจากแบบ ค.ป.ต่าง ๆ แล้ว ในการปฏิบัติงานคุมประพฤตินั้น พนักงาน
คุมประพฤดียังต้องติดต่อหน่วยราชการภายนอก เพื่อขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ หรือ
ในกรณีการติดต่อหรือจัดการอันเกี่ยวกับจำเลยหรือผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งในการต่าง ๆ
เหล่านี้พนักงานคุมประพฤติจะออกหนังสือดังต่อไปนี้

๑. คำร้อง ซึ่งใช้เมื่อต้องการยื่นคำร้องขอใด ๆ ต่อศาล
๒. หนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบประวัติจำเลยที่กรมช่วยการ เมื่อค้นพบ
ประวัติการกระทำผิดของจำเลย พนักงานคุมประพฤติก็นำบันทึกไว้ในสำเนารายการ
ประวัติ
๓. หนังสือขออนุญาตให้พนักงานคุมประพฤติ เข้าทำการสอบปากคำจำเลย
ในเรือนจำ
๔. หนังสือตรวจสอบผลการดำเนินคดีที่สถานีตำรวจ ในกรณีที่จำเลยเคยถูก
จับกุมดำเนินคดี แต่ยังไม่ทราบผลการดำเนินคดี
๕. หนังสือตรวจสอบประวัติการต้องโทษจำคุกที่เรือนจำ เนื่องจากจำเลย
เคยต้องโทษจำคุกอยู่ที่ เรือนจำนั้น
๖. หนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบประวัติการศึกษา ในกรณีที่จำเลยอ้าง
ต่อพนักงานคุมประพฤติว่า เคยหรือกำลังศึกษาอยู่สถานศึกษานั้น ๆ

๗. หนังสือตรวจสอบประวัติและความประพฤติจำเลยที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่าง
จังหวัด
๘. คำร้องขอเลื่อนการส่งรายงาน ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติไม่สามารถ
ส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจต่อศาลได้ทันตามกำหนดเวลา
๙. แบบคัดคำพิพากษา เมื่อศาลพิพากษาและมีคำสั่งคุมความประพฤติ
พนักงานคุมประพฤติจะคัดคำพิพากษาอย่างละเอียดลงไว้ในแบบคัดคำพิพากษา เพื่อนำไป
ประกอบส่วนงานการควบคุมและสอดส่อง
๑๐. ใบนัดคุมความประพฤติ หลังจากศาลพิพากษาและมีคำสั่งคุมความ
ประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะออกใบนัดให้จำเลยไปพบพนักงานคุมประพฤติที่สำนักงาน
ตามวันเวลาที่เห็นสมควร
๑๑. หนังสือเตือนให้ไปรายงานตัว ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปพบ
พนักงานคุมประพฤติตามกำหนดนัด
๑๒. หนังสือเรียกให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติ เพื่อรับการตรวจกายและจิต
จากแพทย์ เมื่อรับการตรวจแล้วจะบันทึกการตรวจไว้ในรายงานการตรวจสุขภาพและ
รายงานการตรวจภาวะแห่งจิต
๑๓. หนังสือขอทราบผลการดำเนินคดีผู้ถูกคุมความประพฤติที่ที่สถานีตำรวจ
ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีในระหว่างการคุมความประพฤติ เพื่อ
พนักงานคุมประพฤติจะได้ทำรายงานเสนอศาล
๑๔. หนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบการต้องโทษจำคุกของผู้ถูกคุมความ
ประพฤติ ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติต้องคำพิพากษาอีกคดีหนึ่ง ให้ลงโทษจำคุกและถูก
ขังอยู่ในทัณฑสถานในระหว่างระยะเวลาการคุมความประพฤติ เพื่อพนักงานคุมประพฤติ
จะได้ทำรายงานเสนอศาล

๑๕. หนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบภูมิลาเนาของผู้ถูกคุมความประพฤติที่สำนักเขตในกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นยังมีภูมิลาเนาอยู่ตามที่แจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติหรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นได้ไปพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อรายงานตัว และเมื่อพนักงานคุมประพฤติดอกหนังสือเตือนไปยังภูมิลาเนาตามที่แจ้ง แต่หนังสือดังกล่าวได้ถูกนำส่งกลับคืน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานคุมประพฤติทั้งงานสืบเสาะและรายงาน และงานควบคุมและสอดส่องนั้น สามารถจำแนกขั้นตอนโดยละเอียดได้ดังนี้

๑. งานสืบเสาะและรายงาน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

๑.๑ การรวบรวมเอกสารประกอบสำนวน เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติภายหลังจากได้รับคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ (ค.ป. ๑) แล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องไปขอคัดหรือถ่ายสำเนาจากสำนวนคดีของศาล ซึ่งได้แก่ คำฟ้อง คำให้การ คำร้องขอความปราณีจากศาล รายงานกระบวนการพิจารณา ค้ำสั่งศาลและ เอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้ใช้ประกอบการพิจารณาและเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการสืบเสาะต่อไป

๑.๒ การสอบปากคำจำเลย ในกรณีที่จำเลยได้รับการประกันตัวจากศาล เจ้าหน้าที่ธุรการของศาลจะเป็นผู้แจ้งให้จำเลยไปพบพนักงานคุมประพฤติ ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ หากจำเลยไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะมีหมายเรียกจำเลยมาพบ แต่ถ้าจำเลยถูกคุมขังในระหว่างพิจารณา คดี พนักงานคุมประพฤติจะยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอเบิกตัวจำเลยมาสอบปากคำที่ห้องควบคุมตัวชั่วคราวของศาล

ในการสอบปากคำจำเลยนั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำการสอบปากคำจำเลยโดยละเอียดทุกแง่มุม เช่น ประวัติส่วนตัวและครอบครัว การทำงาน ประวัติการกระทำผิด นิสัย ความประพฤติ สภาพแวดล้อมและข้อเท็จจริงอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา

๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยบันทึกถ้อยคำจำเลยไว้ในแบบบันทึกถ้อยคำจำเลย (ค.ป. ๓) หากการสอบปากคำจำเลยครั้งแรกนี้ยังได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือพนักงานคุมประพฤดียังมีข้อสงสัยบางประการพนักงานคุมประพฤติก็นจะทำ การสอบปากคำจำเลยเพิ่มเติม

ในวันสอบปากคำจำเลยนี้ หากจำเลยมีหลักฐานเกี่ยวกับตัวจำเลยมาแสดง เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน สติบัตร ใบทะเบียนสมรส ฯลฯ พนักงานคุมประพฤตินี้จะต้องคัดหรือถ่ายสำเนาเอกสารเหล่านี้ไว้ด้วย

๑.๓ การตรวจสอบประวัติการทำความผิดของจำเลย พนักงานคุมประพฤตินี้จะต้องทำหนังสือติดต่อขออนุญาตและคัดสำเนาประวัติการทำความผิด จากสำนวนสอบสวนของพนักงานอัยการโดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติกลาง หรือหัวหน้าสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดเป็นผู้ลงนามในหนังสือ และจะต้องพิมพ์ลายนิ้วมือของจำเลย เพื่อส่งไปตรวจสอบประวัติการทำความผิดที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร กรมตำรวจ ด้วย

ถ้าพนักงานคุมประพฤตินี้ได้ทราบว่าจำเลยเคยมีประวัติการทำความผิดมาก่อน แต่ไม่ทราบผลคดี พนักงานคุมประพฤตินี้จะต้องติดตามเพื่อให้ได้ผลคดีที่ถูกต้องสมบูรณ์จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ศาล เรือนจำ สถานีตำรวจ เป็นต้น

ขั้นตอนในการตรวจสอบประวัติการทำความผิดของจำเลย เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งเพราะถ้าปรากฏว่าจำเลยเคยมีประวัติได้รับโทษจำคุกมาก่อน ในคดีที่มีโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ จำเลยก็จะไม่ได้รับประโยชน์จากการใช้วิธีการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ (ยกเว้นความผิดที่จำเลยได้กระทำก่อนวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๕ และพ้นโทษก่อนวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๖ ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ให้ถือว่าจำเลยไม่เคยต้องโทษมาก่อน)

๑.๔ การตรวจกายและตรวจจิตจำเลย ตามพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติ ฯ มาตรา ๖ (๒) ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการที่ส่งตัวจำเลย ให้แพทย์ตรวจเกี่ยวกับสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ กรณีที่จำเลยได้รับการประกันตัว พนักงานคุมประพฤดิจะส่งตัวจำเลย ให้แพทย์ที่ประจำอยู่ที่สำนักงานคุมประพฤติ เป็นผู้ตรวจ

ในคดีที่จำเลยกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด หรือกระทำความผิดในคดีอื่น แต่พนักงานคุมประพฤดิสงสัยว่าจะติดยาเสพติด ก็จะมีการ เก็บปัสสาวะของจำเลย ส่งไปตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะด้วย

๑.๕ การตรวจสภาพที่อยู่อาศัยของจำเลยและสภาพแวดล้อม พนักงานคุมประพฤดิจะต้องออกไปสืบเสาะตรวจสอบสถานที่ที่จำเลยพักอาศัยอยู่ เพื่อตรวจสอบความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมของชุมชนที่พักอาศัยว่าเป็นอย่างไร มีผลต่อการกระทำความผิดของจำเลยหรือไม่ ถ้าหากจำเลยได้รับการปล่อยตัวกลับมาอยู่ในสภาพแวดล้อม เดิมแล้ว จะมีอิทธิพลโน้มน้าวให้จำเลยกระทำความผิดซ้ำอีกหรือไม่

นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤดิจะต้องสอบถามเพื่อนบ้านใกล้เคียงว่าจำเลยมีความประพฤติเป็นอย่างไร ตลอดจนชื่อเสียงของจำเลยในชุมชนนั้นเป็นอย่างไรด้วย ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานคุมประพฤดิจะต้องเข้าไปในสถานที่ที่จำเลยอาศัยหรือทำงานในเวลากลางวัน (ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น) พนักงานคุมประพฤดิจะต้องทำคำร้องขอให้ศาลอนุญาตก่อน

๑.๖ การสอบปากคำพยาน พยานหรือนุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจำเลย เช่น บิดามารดา คู่สมรส ญาติพี่น้อง บุตรธิดา เพื่อนบ้าน นายจ้าง เพื่อนร่วมงาน และผู้เสียหาย เป็นต้น พนักงานคุมประพฤดิจะต้องสอบปากคำบุคคลเหล่านี้ใ้ในบันทึกถ้อยคำพยาน (ค.ป. ๔) เพื่อจะได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยอย่างถูกต้อง

ในการสอบปากคำพยานนี้ พนักงานคุมประพฤดิจะออกไปพบตัวพยานด้วยตนเอง หรือจะมีคำสั่งเรียกพยานบุคคล (ค.ป. ๖) ให้พยานไปพบพนักงานคุมประพฤดิเพื่อสอบปากคำก็ได้

๑.๗ การตรวจสอบพยานเอกสารและพยานวัตถุ พนักงานคุมประพฤติ

จะต้องตรวจสอบพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุที่จำเลยหรือพยานมีอยู่ในครอบครอง ตลอดจนบันทึกลักษณะรูปพรรณ สัมภูมิต่าง ๆ ไว้ พร้อมทั้งรับรองว่าถูกต้องก่อนส่งพยานเอกสารหรือพยานวัตถุคืนเจ้าของ นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารต่าง ๆ ที่จำเลยนำมาแสดงต่อศาล หรือพนักงานคุมประพฤติ เช่น หนังสือรับรองจากสถานศึกษา หรือนายจ้าง หนังสือรับรองแพทย์ บันทึกการชดใช้ค่าเสียหาย เป็นต้น โดยไปตรวจสอบกับผู้ออกหนังสือรับรองดังกล่าว เพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารดังกล่าวมิใช่เอกสารปลอม

๑.๘ การเขียนรายงาน เมื่อได้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลย

ครบถ้วนแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ ตามแบบ ค.ป. ๘ เสนอต่อศาล ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลสั่ง แต่ถ้าไม่อาจทำได้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว พนักงานคุมประพฤติจะต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลอนุญาตให้ขยายเวลาต่อไปอีกเท่าที่จำเป็นแต่ไม่เกิน ๓๐ วัน

ในการเขียนรายงานเสนอต่อศาลนั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้มาโดยละเอียดตามหลักวิชาการ แล้วทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาลว่าจำเลยเป็นบุคคลเช่นไร มีมูลเหตุในการกระทำความผิดอย่างไร จะกลับตนเป็นพลเมืองดีโดยใช้วิธีการคุมประพฤติได้หรือไม่ หรือจะเป็นภัยต่อสังคมหรือชุมชนเพียงไร ถ้าใช้วิธีการคุมประพฤติ มีบุคคลที่จะช่วยให้เขาตั้งใจประพฤติตนดีหรือเป็นที่ยึดเหนี่ยวเขาหรือไม่ จำเลยมีงานอาชีพที่สุจริตทำส่ง ประกอบอยู่หรือไม่ ในการเสนอความเห็นต่อศาลในตอนท้ายรายงานนั้น พนักงานคุมประพฤติจะทำความเข้าใจเห็นว่าสมควรจะเข้ามาตรึงการใดกับจำเลยจึงจะเหมาะสม คือ

(๑) วิธีการจำกัดอิสรภาพ หมายถึง วิธีการที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก โดยส่งตัวจำเลยไปรับการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำ

(๒) วิธีการไม่จำกัดอิสรภาพ หมายถึงวิธีการที่ศาลรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษ แต่รอกการลงโทษไว้ โดยศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

เมื่อพนักงานคุมประพฤติเขียนรายงานเสร็จแล้ว ก่อนที่จะส่งไปยังศาลจะต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

๑.๙ กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะเพิ่มเติม เมื่อพนักงานคุมประพฤติทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเสนอศาลแล้ว หากศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะเพิ่มเติม พนักงานคุมประพฤติก็จะดำเนินการสืบเสาะข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ศาลต้องการ

๑.๑๐ กรณีที่จำเลยคัดค้านรายงานการสืบเสาะ ถ้าจำเลยคัดค้านรายงานการสืบเสาะที่พนักงานคุมประพฤติเสนอต่อศาล ตามกฎหมายให้พนักงานคุมประพฤติมีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบรายงานและความเห็นก่อน และจำเลยมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างได้

๑.๑๑ การติดตามผลคำพิพากษา เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องไปฟังผลคำพิพากษา และจดบันทึกผลคดีนั้นไว้บนหน้าปกสำนวนในช่องที่กำหนดไว้ แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

๒. งานควบคุมและสอดส่อง มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน ดังนี้

๒.๑ การลงสมุดบัญชี เมื่อหัวหน้าสายงานได้รับมอบหมายสำนวนคดีสอดส่องแล้ว จะลงบัญชีรับคดีภายในสายงานไว้ แล้วมอบหมายสำนวนให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ พนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบจะต้องลงบัญชีรับคดีของตนอีกเล่มหนึ่งต่างหาก และเมื่อพนักงานคุมประพฤติออกหนังสือข้อกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติ (ค.ป. ๑๐) ให้แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติแล้ว ก็จะต้องลงวันนัดในสมุดบัญชีนัดของพนักงานคุมประพฤติด้วย

๒.๒ การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ในกรณีที่มีการสืบเสาะและพินิจมาก่อนที่ศาลจะสั่งคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติผู้ได้รับมอบหมายจะต้องนำสำนวน

สืบเสาะและพินิจมาประกอบสำนวนสอดส่อง เพื่อจะได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมประพฤติ ตามที่พนักงานคุมประพฤติได้สืบเสาะ

เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้คุมความประพฤติจำเลยแล้ว ในกรณีที่จำเลยยังถูกคุมขังอยู่ พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปนัดจำเลยที่คุมขังของศาล ให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติภายหลังจากวันที่ได้รับการปล่อยตัว และพนักงานคุมประพฤติจะต้องชี้แจงแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับวิธีการคุมความประพฤติให้จำเลย เข้าใจโดยย่อด้วย

ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติได้ไปอยู่เวรประจำศาล นอกจากพนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปนัด และชี้แจงให้จำเลยไปพบพนักงานคุมประพฤติแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะต้องขอคัดหรือถ่ายเอกสารในสำนวนคดีของศาล เช่น คำฟ้อง คำพิพากษาของศาล และเอกสารอื่น ๆ เพื่อจะได้มีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวจำเลยที่ศาลมีคำสั่งให้คุมความประพฤติพอสมควร และเพื่อจะไปเตรียมใช้สอบถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เหมาะสมต่อไป

๒.๓ การสอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติ เมื่อพนักงานคุมประพฤติพบกับผู้ถูกคุมความประพฤติครั้งแรก พนักงานคุมประพฤติจะต้องชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ศาลกำหนดไว้อย่างแจ่มแจ้ง พร้อมทั้งอธิบายถึงวิธีการคุมความประพฤติ รวมทั้งการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลจะมีผลดีอย่างไร หากไม่ปฏิบัติตามจะมีผลเสียอย่างไร

ในการสอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติ ถ้าไม่ได้ผ่านการสืบเสาะและพินิจมาก่อน พนักงานคุมประพฤติจะต้องสอบถามอย่างละเอียดเช่นเดียวกับกรณีสืบเสาะ ๆ เมื่อสอบถามแล้ว จะต้องบันทึกไว้ในบันทึกถ้อยคำผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป. ๑๑) พร้อมทั้งออกหนังสือข้อกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ (ค.ป. ๑๐) ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑ ฉบับ

ต่อจากนั้นก็สั่งให้เจ้าหน้าที่ธุรการพิมพ์ลายนิ้วมือ เก็บไว้เพื่อตรวจสอบประวัติในกรณีจำเป็น สำหรับในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษจะต้อง เก็บปัสสาวะเพื่อ

ส่งไปตรวจหาสารเสพติดด้วย

ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติมีเอกสาร เกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติมาแสดง เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน ฯลฯ พนักงานคุมประพฤติจะต้อง ถ่ายสำเนาเก็บไว้ในสำนวนด้วย

๒.๔ การรับรายงานตัว เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤตินำรายงานตัวตาม กำหนดนัด พนักงานคุมประพฤติจะต้องสอบถามถึงการปฏิบัติตนของผู้ถูกคุมความประพฤติ เกี่ยวกับความประพฤติ การประกอบอาชีพ และในเรื่องอื่น ๆ ว่าดำเนินไปอย่างไร มี อุปสรรคข้อข้องหรือมีปัญหาประการใดบ้างหรือไม่ พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร แล้วบันทึกไว้ในบันทึกการคุมความประพฤติ (ค.ป. ๑๒)

ในกรณีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือพนักงานคุมประพฤตีสงสัยว่าผู้ ถูกคุมความประพฤติจะเสพยาเสพติดให้โทษ พนักงานคุมประพฤติจะต้อง เก็บปัสสาวะ ของผู้ถูกคุมความประพฤติในวันมารายงานตัว เพื่อส่งตรวจหาสารเสพติดต่อไป ตลอดจน ส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติไปให้แพทย์ประจำสำนักงานคุมประพฤติตรวจร่างกายด้วย

๒.๕ การออกไปสอดส่อง ตามหลักการแล้ว พนักงานคุมประพฤติ จะต้องออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ณ ที่บ้านพักอาศัยหรือสถานที่ทำงานอย่าง น้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตนตาม เงื่อนไขที่ศาล กำหนดไว้ และตามคำแนะนำตักเตือนของพนักงานคุมประพฤติหรือไม่ ถ้าผู้ถูกคุมความ ประพฤติมีแนวโน้มที่จะ เป็นอันตรายต่อสังคมหรือจะกระทำความผิดขึ้นใหม่ พนักงานคุม ประพฤติจะต้องว่ากล่าวตักเตือนและรายงานให้ศาลทราบถึงพฤติกรรมดังกล่าวด้วย

ในการออกไปสอดส่องนั้น นอกจากจะสอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติแล้ว ควร จะได้สอบปากคำญาติพี่น้องของผู้ถูกคุมความประพฤติหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ความจริง เกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างถูกต้อง

เมื่อพนักงานคุมประพฤติได้สอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้อื่นแล้ว ให้ บันทึกไว้ในบันทึกการคุมความประพฤติ (ค.ป. ๑๒) ด้วย

ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องเข้าไปในสถานที่ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติอาศัย หรือทำงานในเวลากลางคืน (ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น) พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำคำร้องขอให้ศาลอนุญาตก่อน

๒.๖ กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มารายงานตัว ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติครั้งแรกหรือขาดนัดการรายงานตัว พนักงานคุมประพฤติจะต้องดำเนินการออกหนังสือเตือนให้มารายงานตัว หากผู้ถูกคุมความประพฤติยังไม่มารายงานตัวหรือไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานคุมประพฤติทราบ พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ณ ที่บ้านพักอาศัย หรือสถานที่ทำงาน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุการขาดนัดรายงานตัว ซึ่งจะได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการทำรายงานการคุมความประพฤติ เสนอต่อศาล เพื่อพิจารณาต่อไป

ในกรณีที่หนังสือเตือนให้ไปรายงานตัวส่งไม่ถึง หรือออกไปสอดส่องแล้วไม่สามารถค้นหามหาผู้ถูกคุมความประพฤติได้ พนักงานคุมประพฤติอาจขอตรวจสอบกับทางที่ว่าการเขตหรือพนักงานไปรษณีย์ ว่าบ้านที่ผู้ถูกคุมความประพฤติแจ้งไว้มีอยู่จริงหรือไม่ ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤตินี้มีภูมิลำเนาพักอาศัยอยู่ต่างจังหวัดอาจขอความร่วมมือจากกำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ ช่วยตรวจสอบให้ก็ได้

นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติอาจส่งลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ถูกคุมความประพฤติส่งไปตรวจสอบประวัติการกระทำผิด เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติได้ถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่อีกหรือไม่ในระหว่างการคุมความประพฤติ

๒.๗ การทำรายงาน เสนอศาล พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำรายงานการคุมความประพฤติให้ศาลทราบเป็นระยะ ๆ ซึ่งได้แก่ รายงานประจำงวด รายงานพันการคุมความประพฤติ รายงานกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ในระหว่างการคุมความประพฤติหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป พนักงานคุม

ประพจน์จะต้องทำรายงานการคุมประพจน์ (ค.ป. ๑๔) ให้ศาลทราบ โดยเสนอผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

๒.๘ ศาลนัดพร้อม ภายหลังจากที่พนักงานคุมประพจน์ได้ทำรายงานการคุมความประพจน์กรณีที่ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพจน์ของผู้ถูกคุมความประพจน์ได้เปลี่ยนแปลงไป ถ้าศาลมีหมายนัดพร้อมให้พนักงานคุมประพจน์ไปพบ พนักงานคุมประพจน์จะต้องไปพบศาลตามหมายนัด ถ้าหากไม่สามารถจะไปพบศาลตามนัดได้ จะต้องมอบหมายให้พนักงานคุมประพจน์ผู้อื่นไปแทน

ในกรณีที่รายงานของพนักงานคุมประพจน์เป็นผลร้ายต่อผู้ถูกคุมความประพจน์ ถ้าผู้ถูกคุมความประพจน์คัดค้านรายงาน พนักงานคุมประพจน์มีสิทธินำพยานหลักฐานเข้าสืบประกอบรายงานและความเห็นได้ก่อน ซึ่งตามกฎหมายให้ปฏิบัติ เช่นเดียวกับกรณีที่จำเลยคัดค้านรายงานการสืบเสาะและพินิจ

๒.๙ การประชุมแก้ปัญหาคัดค้านผู้ถูกคุมความประพจน์ เป็นรายคดี (Case Conference) พนักงานคุมประพจน์แต่ละกลุ่ม หรือสายงานจะต้องมีการประชุมกันอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อพิจารณาและหาทางแก้ไขปัญหาคัดค้านผู้ถูกคุมความประพจน์เป็นรายคดี ซึ่งจะช่วยให้พนักงานคุมประพจน์ในสายงานได้ทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องและเหมาะสม